

Laidiens: 29.08.2001., Nr. 123

Ministru kabineta noteikumi Nr.379

Rīgā 2001.gada 23.augustā (prot. Nr.39 11.§)

Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība

Izdoti saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 7.panta ceturto daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicama darba vides iekšējā uzraudzība (tai skaitā darba vides riska novērtēšana).
2. Darba vides iekšējā uzraudzība sastāv no šādiem posmiem:
  - 2.1. darba vides iekšējās uzraudzības plānošana;
  - 2.2. darba vides riska novērtēšana, ieskaitot riska novērtēšanu darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā;
  - 2.3. darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana;
  - 2.4. darba vides iekšējās uzraudzības pārbaude un pilnveidošana.
3. Noteikumi neattiecas uz tām darbībām ārkārtējās situācijās, kuras veic atbilstoši Civilās aizsardzības likumam un ir nenovēršamā pretrunā ar šo noteikumu prasībām.
4. Darba vides iekšējo uzraudzību uzņēmumā (organizatoriskajā vienībā, kurā darba devējs nodarbina nodarbinātos) veic darba devējs vai viņa norīkots darba aizsardzības speciālists, sadarbojoties ar uzticības personām un iesaistot visus nodarbinātos.
5. Darba aizsardzības speciālistam vai darba devējam, ja viņš pats veic darba vides iekšējo uzraudzību, jābūt apmācītam darba aizsardzības jautājumos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.
6. Ja uzņēmumā nav atbilstoša darba aizsardzības speciālista, darba devējs darba vides iekšējā uzraudzībā iesaista kompetentus speciālistus vai kompetentu institūciju darba aizsardzības jautājumos - speciālistus vai institūciju, kuru kompetence ir novērtēta un atbilst normatīvajos aktos noteiktajām prasībām.
7. Par šo noteikumu ievērošanu ir atbildīgs darba devējs. Darba devējs nodrošina darba vides iekšējai uzraudzībai nepieciešamos resursus (personāla, finansu, tehniskos un citus).
8. Kompetentu speciālistu vai kompetentas institūcijas iesaistīšana uzņēmuma darba vides iekšējā uzraudzībā nemazina darba devēja atbildību par darba drošības un veselības aizsardzības prasību ievērošanu.
9. Šo noteikumu ievērošanu kontrolē Valsts darba inspekcija.

II. Darba vides iekšējās uzraudzības plānošana

10. Darba devējs ne retāk kā reizi gadā plāno darba vides iekšējo uzraudzību, sastādot darba vides iekšējās uzraudzības plānu, kurā nosaka:

10.1. mērķus un uzdevumus nodarbināto drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai uzņēmumā;

10.2. mērķiem un uzdevumiem atbilstošos darba aizsardzības pasākumus;

10.3. par darba aizsardzības pasākumu īstenošanu atbildīgās personas;

10.4. darba aizsardzības pasākumu īstenošanas termiņus;

10.5. darba vides iekšējai uzraudzībai nepieciešamos līdzekļus.

11. Darba vides iekšējās uzraudzības plānus dokumentē un uzglabā ne mazāk kā divus gadus.

12. Darba vides iekšējās uzraudzības plānošanu darba devējs paredz un iekļauj saimnieciskās darbības plānošanā.

13. Plānojot darba vides iekšējo uzraudzību (tai skaitā nosakot un pārskatot konkrētus mērķus un uzdevumus nodarbināto drošības un veselības aizsardzības uzlabošanai uzņēmumā), darba devējs ņem vērā:

13.1. uzņēmuma tehniskos un finanšu līdzekļus;

13.2. darbības veidu, darba raksturu un darba apstākļus;

13.3. nodarbināto, uzticības personu un darba aizsardzības speciālistu viedokli;

13.4. uzņēmumā pastāvošos darba vides riska faktorus un darba vides riska novērtēšanas rezultātus;

13.5. Valsts darba inspekcijas brīdinājumus, rīkojumus un lēmumus, kas attiecas uz darba aizsardzības jautājumiem uzņēmumā.

14. Ja uzņēmumā tiek slēgts darba koplīgums, tajā iekļauj uzņēmuma darba vides iekšējās uzraudzības sistēmas pamatprincipus un būtiskus vai ilgtermiņa darba aizsardzības pasākumus, kas saskaņoti ar uzticības personām, bet, ja tādu nav, - ar nodarbinātajiem.

III. Darba vides riska novērtēšana

15. Veicot darba vides iekšējo uzraudzību, darba devējs nodrošina:

15.1. darba vides un tajā esošo darba vietu pārbaudi, nosakot tajās pastāvošos darba vides riska faktorus (1.pielikums);

15.2. darba vides riska novērtēšanu, nosakot tos riska faktorus, kurus nepieciešams novērst vai samazināt, lai nodrošinātu nodarbināto drošību un veselības aizsardzību.

16. Darba devējs nodrošina darba vides riska novērtēšanu visās darba vietās, izņemot gadījumu, ja darba vietās ir līdzīgi darba apstākļi (piemēram, līdzīgs darba aprīkojums, telpu iekārtojums, darba raksturs). Ja ir līdzīgi darba apstākļi, pietiek ar darba vides riska novērtēšanu vienā darba vietā vai darba veidā.

17. Darba vides risku novērtē ne retāk kā reizi gadā, kā arī:

17.1. praktiski uzsākot citu darbības veidu;

17.2. ja ir radušās pārmaiņas darba vidē (piemēram, mainījušies darba procesi, metodes, darba aprīkojums, vielu un produktu izmantošana vai ražošana, būtiski pārkārtota darba vieta);

17.3. ja konstatē apstākļu pasliktināšanos darba vidē vai neatbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;

17.4. citā termiņā, ja normatīvajos aktos par konkrētu darba vides riska faktoru (piemēram, par troksni, darba vides gaisu) ir noteikts savādāk.

18. Darba vides risku uzņēmumā var novērtēt pats darba devējs, darba aizsardzības speciālists vai darba devēja piesaistīti kompetenti speciālisti vai kompetenta institūcija, iesaistot riska novērtēšanā nodarbināto, kurš strādā attiecīgajā darba vietā un to pārzina.

19. Novērtējot darba vides risku, darba devējs ņem vērā:

19.1. darba vides riska iestāšanās varbūtības (ilguma, biežuma) un riska seku smaguma pakāpi;

19.2. pastāvošo mijiedarbību starp nodarbinātajiem un viņu veicamajām darbībām uzņēmumā;

19.3. citu personu (piemēram, citu uzņēmumu nodarbināto, apmeklētāju, studentu, ārstniecības iestādes pacientu, klientu) klātbūtni darba vietā.

20. Darba vietās, kurās darba process ir saistīts ar nemainīgiem darba apstākļiem (piemēram, birojā), novērtējot darba vides risku, darba devējs ņem vērā specifiskos un raksturīgos (ierastos, pastāvīgos) darba apstākļus.

21. Darba vietās, kurās darba process ir saistīts ar mainīgiem darba apstākļiem (piemēram, būvniecības darbos), novērtējot darba vides risku, darba devējs papildus šo noteikumu 20.punktā minētajiem darba apstākļiem ņem vērā arī paredzētās darba apstākļu pārmaiņas.

22. Visus darba vietas pārbaudes (arī darba vides riska faktoru noteikšanas un darba vides riska novērtēšanas) materiālus darba devējs dokumentē.

23. Darba vietas pārbaudes dokumentēšanai darba devējs ir tiesīgs neizmantojot šo noteikumu 1.pielikumā noteikto veidlapu, ja viņš darba vietu pārbaudē izmanto dokumentus, kuri ir atbilstoši uzņēmuma saimnieciskās darbības raksturam un kuros ņemti vērā visi šo noteikumu 1.pielikumā minētie darba vides riska faktori.

24. Ja darba vides mērījumus darba vides riska novērtēšanā veikusi akreditēta testēšanas laboratorija, darba devējs izvērtē attiecīgās laboratorijas testēšanas pārskata rezultātus un ņem tos vērā, plānojot darba aizsardzības pasākumus.

IV. Darba vides riska novērtēšana darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā

25. Papildus šo noteikumu III nodaļā minētajai darba vides riska novērtēšanai darba devējs nodrošina darba vides riska novērtēšanu darbā, kuru veic grūtnieces un sievietes pēcdzemdību periodā līdz vienam gadam, bet, ja sieviete baro bērnu ar krūti, - visā barošanas laikā.

26. Veicot šo noteikumu 25.punktā minēto darba vides riska novērtēšanu, darba devējs nosaka, vai darba vietā pastāv šo noteikumu 2.pielikumā minētie darba vides riska faktori un tiek veikts attiecīgs darbs, kā arī nosaka darba vides riska faktoru ietekmes raksturu, pakāpi un ilgumu, lai:

26.1. novērtētu jebkuru risku grūtnieču un sieviešu, kuras baro bērnu ar krūti, drošībai un veselībai, kā arī jebkuras iespējamās sekas attiecībā uz viņu grūtniecību vai bērna barošanu ar krūti;

26.2. noteiktu nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus šo noteikumu 26.1.apakšpunktā minētā riska novēršanai.

27. Ja darba devējs, pamatojoties uz darba vides riska novērtējumu, konstatē, ka veicamais darbs ir minēts šo noteikumu 2.pielikumā vai arī to ietekmē šo noteikumu 2.pielikumā minētie darba vides riska faktori, kas var apdraudēt grūtnieču, sieviešu, kas baro bērnu ar krūti, vai viņu bērnu drošību vai veselību, darba devējam ir pienākums veikt nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus, lai nodrošinātu viņu drošību un veselību, bet, ja tas nav iespējams, pārcelt grūtnieci vai sievieti, kas baro bērnu ar krūti, citā darbā.

28. Ja darba devējs, pamatojoties uz darba vides riska novērtējumu, konstatē, ka veicamais darbs atbilst šo noteikumu 3.pielikumā minētajam, darba devējam aizliegts nodarbināt:

28.1. grūtnieces - darbos, kurus ietekmē šo noteikumu 3.pielikuma 1.punktā minētie darba vides riska faktori;

28.2. sievietes, kuras baro bērnu ar krūti, - darbos, kurus ietekmē šo noteikumu 3.pielikuma 2.punktā minētie darba vides riska faktori.

29. Ja darba devējs konstatē, ka papildus šo noteikumu 2. un 3.pielikumā minētajiem darba vides riska faktoriem vai darbiem ir citi darba vides riska faktori vai darbi, kas var radīt risku grūtnieču, sieviešu, kas baro bērnu ar krūti, vai viņu bērnu drošībai vai veselībai, darba devējam ir pienākums veikt nepieciešamos darba aizsardzības pasākumus, lai šo risku novērstu.

V. Darba vides iekšējās uzraudzības īstenošana

30. Darba devējs, nodrošinot darba vides iekšējās uzraudzības īstenošanu, veic pienākumu, atbildības un resursu sadali uzņēmumā un nosaka sadarbību starp:

30.1. uzņēmuma vadību, struktūrvienību vadību, uzticības personām, darba aizsardzības speciālistiem un nodarbinātajiem;

30.2. nodarbinātajiem, citu uzņēmumu nodarbinātajiem, kuri veic darbu viņu teritorijā (piemēram, piegādātāji), un apmeklētājiem;

30.3. nodarbinātajiem, kuriem uzticēta pirmās palīdzības sniegšana, ugunsgrēka dzēšana, nodarbināto evakuācija un citu ārkārtas situācijās nepieciešamo pasākumu veikšana.

31. Pamatojoties uz darba vides riska novērtēšanas rezultātiem un darba vietu pārbaudē iegūto informāciju, darba devējs:

31.1. nosaka darba vietas, kurās pastāv darba vides risks un ir nepieciešams veikt darba aizsardzības pasākumus tā novēršanai vai samazināšanai;

31.2. nosaka darba aizsardzības pasākumus, to īstenošanas termiņus un atbildīgos par šo noteikumu 31.1.apakšpunktā minētā riska novēršanu vai samazināšanu;

31.3. sastāda to profesiju (amatu) un darba vietu sarakstu, kurās nodarbinātā veselības stāvokli ietekmē vai var ietekmēt veselībai kaitīgie darba vides faktori;

31.4. sastāda to profesiju (amatu) un darba vietu sarakstu, kurās nodarbinātie ir pakļauti īpašam riskam;

31.5. atsevišķi norāda šo noteikumu 31.3. un 31.4.apakšpunktā minēto nodarbināto aizsardzībai paredzētos darba aizsardzības pasākumus (arī nepieciešamos individuālos aizsardzības līdzekļus).

32. Darba devējs ir atbildīgs par šo noteikumu 31.2.apakšpunktā minēto darba aizsardzības pasākumu savlaicīgu izpildi un pārbauda to efektivitāti. Nosakot un veicot darba aizsardzības pasākumus darba vides riska novēršanai vai samazināšanai, darba devējam ir pienākums nodrošināt, lai risks netiktu pārnests uz citu vietu vai netiktu radīts cits risks.

33. Darba devējs informē visus nodarbinātos un uzticības personas par:

33.1. riska faktoriem un no tiem izrietošo darba vides risku, kas pastāv uzņēmumā un katrā darba vietā;

33.2. ieguvumu, kas nodarbinātajiem un uzņēmumam rodas no riska faktoru likvidēšanas un darba vides riska samazināšanas;

33.3. viņu uzdevumiem un pienākumiem darba vides iekšējās uzraudzības veikšanā (arī par nepieciešamo rīcību ārkārtas